

HYVINVOINTIALUEIDEN YMPÄRISTÖ- JA ENERGIATEHOKKAAT AJONEUVOHANKINNAT

Loppuraportti 25.4.2022

RAMBOLL

Bright ideas. Sustainable change.

Taustaa

- Laissa ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista asetettiin 17 suurimmalle kaupungille pienten ajoneuvojen velvoiteluokkaan puhtaiden ajoneuvojen vähimmäisosuudeksi 50 % ja muille kunnille 35 % tai 20 %
- Muihin kuin kuntien hankintoihin sovelletaan 38,5 % vähimmäisosuuksia
- Hyvinvointialueiden muodostumisen yhteydessä merkittävä osa kuntien hallinnassa olevista autoista siirtyy tehtävien mukana kunnista hyvinvointialueille
- Erityisesti maakunnissa, joiden alueen kuntien vähimmäisosuus on 20 %, tulisi suuri muutos jos vähimmäisosuus nousisivat siirtymisen yhteydessä 38,5 % tasolle
- Tässä selvityksessä on tuotettu *”Selvityksen puhtaan kaluston direktiivin (CVD) kustannustehokkaasta kansallisesta täytäntöönpanosta”* kaltaisin menetelmin ehdotus vastaavasta, alueelliset erot huomioivasta vähimmäisosuuksien porrastamisesta 2-3 luokkaan

740/2021 9 §

Henkilöautoja ja kevyitä hyötyajoneuvoja koskevat vähimmäisosuudet

Hankintayksikön on varmistettava, että ensimmäisellä ja toisella hankinta-ajanjaksolla ajoneuvohankintoina hankittujen ja liikennepalveluhankintoina hankittujen palveluiden toteuttamiseen käytettyjen henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen kokonaislukumäärästä vähintään 38,5 prosenttia on 6 §:ssä määriteltyjä ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita ajoneuvoja.

Edellä 1 momentissa mainittua vähimmäisosuutta ei sovelleta kuntien hankintoihin. Kunnan on varmistettava, että ensimmäisellä ja toisella hankinta-ajanjaksolla ajoneuvohankintoina hankittujen ja palveluhankintoina hankittujen palveluiden tuottamiseen käytettyjen henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen kokonaislukumäärästä vähintään liitteessä 1 mainitun alueellisen jaon mukainen vähimmäisosuus on 6 §:ssä määriteltyjä ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita henkilöautoja ja kevyitä hyötyajoneuvoja

Tutkimuskysymykset

- Miten lain velvoitteet tulisi jakaa hyvinvointialueiden kesken, jotta tavoitteet saavutetaan kustannustehokkaasti ja oikeudenmukaisesti huomioiden alueelliset eroavaisuudet?
- Miten hyvinvointialueiden sisällä olevat erot, kuten erot maaseudun ja kaupunkien välillä, tulisi ottaa huomioon velvoitetasoissa?
- Miten kuntayhtymien tekemien hankintojen velvoitetaso tulisi laskea?

Rajaukset

- Tässä selvityksessä on tutkittu vain pienten ajoneuvojen velvoiteluokkaa, johon kuuluvat seuraavat ajoneuvoluokat:
  - Henkilöautot M1 ja M1G
  - Pienet linja-autot M2
  - Pakettiautot N1 ja N1G
- Pelastuslaitoksien käytössä olevista pienistä autoista on rajattu pois erikoisvarustellut ajoneuvoryhmät:
  - 32 = pelastusauto
  - 33 = sairasauto
- Kuorma-autot N2 ja N3 sekä isot linja-autot M3 on rajattu tarkastelun ulkopuolelle, koska kyseistä kalustoa ei siirry kunnista hyvinvointialueille tai sitä ei ole merkittävässä määrin nykyisillä terveydenhuollon kuntayhtymillä. Lisäksi näiden isompien kalustoluokkien osalta puhtaiden polttoaineiden valikoima on pieniä ajoneuvoja kattavampi
- Jos hyvinvointialueille tulee tällaista kalustoa hallintaansa tai hankintaan ostopalveluna käytetään maakuntien mukaisia vähimmäisosuuksia

Kuva: konepörssi.com

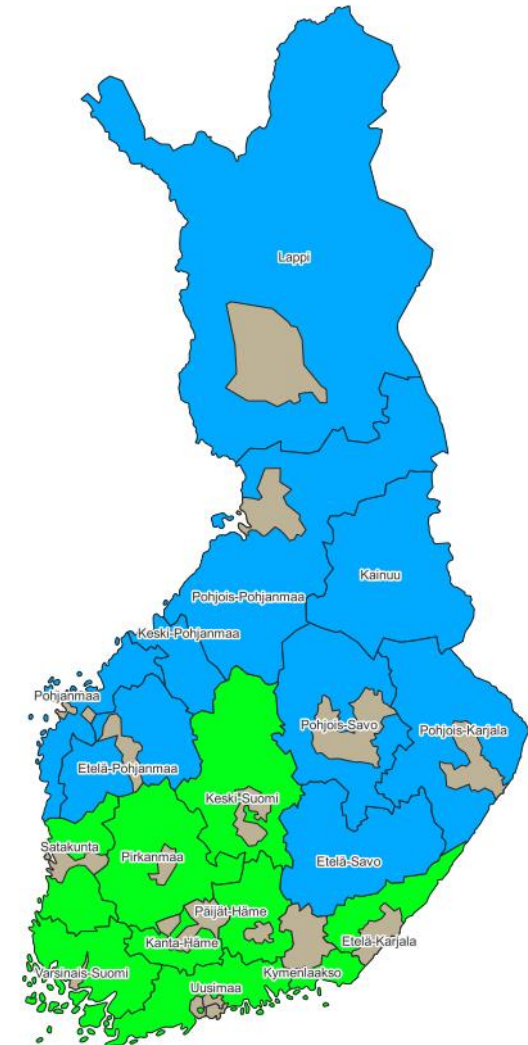
Lain 740/2021 mukaiset vaatimukset

- Laissa ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista (740/2021) on säädetty suurimmille kaupungeille sekä muille kunnille maakuntakohtaisesti hieman toisistaan poikkeavia vähimmäisosuuksia pienten ajoneuvojen velvoiteluokkaan kuuluville ajoneuvoille
- 17 asukasmäärältään suurimman kaupungin osalta vähimmäisosuus on 50 % hankinta-ajanjakson aikana hankituista ajoneuvoista
- Selvityksessä ”*Selvitys puhtaan kaluston direktiivin (CVD) kustannustehokkaasta kansallisesta täytäntöönpanosta*” käytettyjen kriteerien pohjalta maakuntien alueet on jaettu kahteen luokkaan, joissa kuntien ajoneuvoille asetetut vähimmäisosuudet ovat 35 % tai 20 %
- Pienten ajoneuvojen velvoiteluokassa vähimmäisosuudet säilyvät samoina ensimmäisen (8/2021-2025) ja toisen (2026-2029) hankintajakson ajan

Velvoite
20 %

Velvoite
35 %

Velvoite
50 %

Lain 740/2021 mukaisten vaatimusten taustatekijät 1/5

- Selvityksessä *"Selvitys puhtaan kaluston direktiivin (CVD) kustannustehokkaasta kansallisesta täytäntöönpanosta"* maakuntien välisiä alueellisia eroja mitattiin mm:
- Kuntien lakisääteisten kuljetusten toteutustavalla (avoin joukkoliikenne vs. taksilta ostettavat erilliskuljetukset)
  - Pienissä maaseutumaisissa kunnissa, joissa asutus on harvaa ja välimatkat pitkiä on takseilla merkittävä rooli pienten autojen velvoiteluokan tavoitteiden täyttymisen kannalta.
- Taksilupien määrällä suhteessa kunnan pinta-alaan ja taksien tulonmuodostuksella (julkisen sektorin kuljetukset vs. yritysten ja kuluttajien kuljetukset)
  - Laajoissa harvaan asutuissa kunnissa suurin osa taksien tuloista muodostuu yhteiskunnan ostamista tai korvaamista kuljetuksista. Kaupunkiympäristössä puolestaan yritysten ja yksityisten asiakkaiden maksamat matkat ovat merkittävässä roolissa.
- Eri hallintokuntien ostopalveluiden kuljetuskustannuksilla suhteutettuna asukasmäärään
  - Asukasmäärältään pienissä, mutta pinta-alaltaan laajoissa kunnissa lakisääteisten kuljetusten järjestäminen on kalliimpaa pidempien kuljetusmatkojen ja linja-autojen heikompien hyödyntämismahdollisuuksien johdosta
  - Hyvinvointialueiden kustannusvastuulle siirtyvien VPL- ja SHL-kuljetusten kustannukset (€/asukas) ovat korkeimpia Etelä-Savossa, Etelä-Pohjanmaalla ja Kainuussa
- Kelan sairausvakuutuslain perusteella korvaamien matkojen tunnusluvuilla
  - Kelan korvaamien taksimatkojen kustannukset ovat suurimpia (€/matka, €/asukas) Lapissa ja Kainuussa, heijastaen sekä pitkiä etäisyyksiä että asukasmäärään suhteutettuna suurempaa tarvetta
- Taajama-asteella
  - Pienin taajama-aste (eniten haja-asutusta) on seuraavissa maakunnissa: Etelä-Savo, Etelä-Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Kainuu, Pohjois-Savo, Lappi. Tämä vaikuttaa aiemmin kuvattuihin alueellisiin eroihin kuljetusten järjestämistavoissa

Lain 740/2021 mukaisten vaatimusten taustatekijät 2/5

- Valtionosuuksilla €/asukas.
  - Valtionosuudet ovat tulojentasaus-järjestelmä, jonka tarkoitus on tasata tulopohjassa, kustannus- rakenteessa ja palvelutarpeissa olevia kuntien välisiä taloudellisia eroja. Täten ne kuvaavat erinomaisesti kuntien taloudellista tilaa
  - Uudenmaan kunnat ovat suhteellisesti erittäin "hyvinvoivia"
  - Kasvavat maakuntakeskukset erottuvat positiivisesti
  - Maaseutumaiset haja-asutuskunnat ovat taloudellisissa ongelmassa, mikä heijastuu valtionosuuksien määrässä
- Vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluinfran kattavuudella
  - Tarkastelun kohteena olevassa pienten ajoneuvojen velvoiteluokassa vain ladattavilla ajoneuvoilla voidaan saavuttaa puhtauteen vaadittu alle 50 g/km CO₂-päästötaso, joten tarkastelu on rajattu latausinfraan
  - Latauspaikkojen määrä on lisääntynyt kahdessa vuodessa keskimäärin 63 %. Latauspisteiden osalta lisääntyminen on ollut vielä nopeampaa
  - Kehitystä on tapahtunut kaikkien maakuntien alueella, mutta erot maakuntien välillä eivät ole merkittävästi tasoittuneet
  - Latausinfraan kehitystä on esitelty tarkemmin sivuilla 9-10.

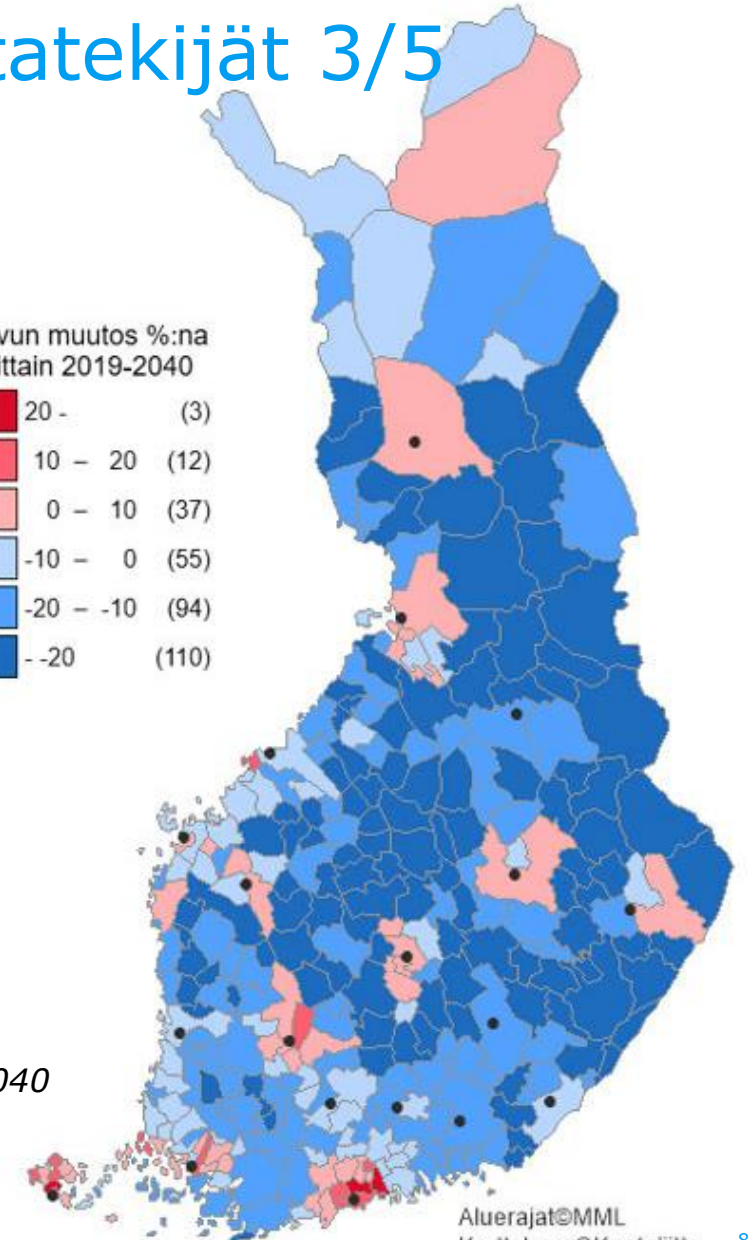
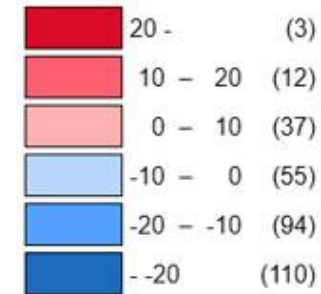
Muutos Q4/2019 -> Q4/2021	Kaikki paikat	Asiointilataus paikat pisteet		Pikalataus paikat pisteet	
Ahvenanmaa	31 %	56 %	79 %	0 %	0 %
Etelä-Karjala	44 %	44 %	67 %	50 %	40 %
Etelä-Pohjanmaa	33 %	30 %	29 %	33 %	30 %
Etelä-Savo	68 %	68 %	57 %	22 %	30 %
Kainuu	71 %	76 %	74 %	50 %	63 %
Kanta-Häme	72 %	78 %	104 %	114 %	70 %
Keski-Pohjanmaa	21 %	26 %	48 %	133 %	100 %
Keski-Suomi	79 %	80 %	87 %	80 %	114 %
Kymenlaakso	75 %	85 %	108 %	29 %	22 %
Lappi	52 %	45 %	53 %	169 %	168 %
Pirkanmaa	82 %	78 %	85 %	72 %	78 %
Pohjanmaa	109 %	125 %	170 %	156 %	150 %
Pohjois-Karjala	89 %	74 %	62 %	50 %	40 %
Pohjois-Pohjanmaa	86 %	111 %	118 %	91 %	88 %
Pohjois-Savo	86 %	88 %	128 %	83 %	86 %
Päijät-Häme	56 %	65 %	99 %	160 %	169 %
Satakunta	41 %	36 %	70 %	87 %	88 %
Uusimaa	59 %	64 %	88 %	60 %	77 %
Varsinais-Suomi	65 %	72 %	110 %	33 %	25 %
Keskimäärin	63 %	67 %	87 %	69 %	75 %

Lain 740/2021 mukaisten vaatimusten taustatekijät 3/5

- Ennuste väestörakenteen kehityksestä
  - Keskittyminen kasvukeskuksiin voimistuu, väestönkasvua luvassa ainoastaan Uudellemaalle
  - Voimakkain väestökato tapahtuu pienissä alle 5000 asukkaan kunnissa
  - Huoltosuhde kasvaa kaikissa kunnissa
  - Vaikutus koulukuljetuksiin: syrjäseuduilla pieneneviä oppilasmääriä, joilla koulumatkat pitenevät (jolloin toteutumana ohuimmat virrat, pienemmät autot, pitemmät matkat)
  - Vaikutus vammais- ja KELA-kuljetuksiin: vähemmän kuljetuksia, niissä pitemmät matkat
  - Suurten ikäluokkien ikääntyminen haja-asutusalueilla lisää KELA-kuljetusten tarvetta seuraavan 10-20 vuoden aikana

Väestörakenteen kehityksen voidaan arvioida korostavan edellä kuvattuja alueellisia eroja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon kuljetusten järjestämisessä, joten vähimmäisvaatimusten alueellinen porrastaminen myös hyvinvointialueilla on perusteltua

Väkiluvun muutos %:na
kunnittain 2019-2040

Lähde: Kuntaliiton
väestöennuste 2019-2040

Lain 740/2021 mukaisten vaatimusten taustatekijät 4/5

- Latauspaikkojen ja pisteiden määrän kehittyminen teholuokittain eriteltynä Q4/2019 -> Q4/2021.

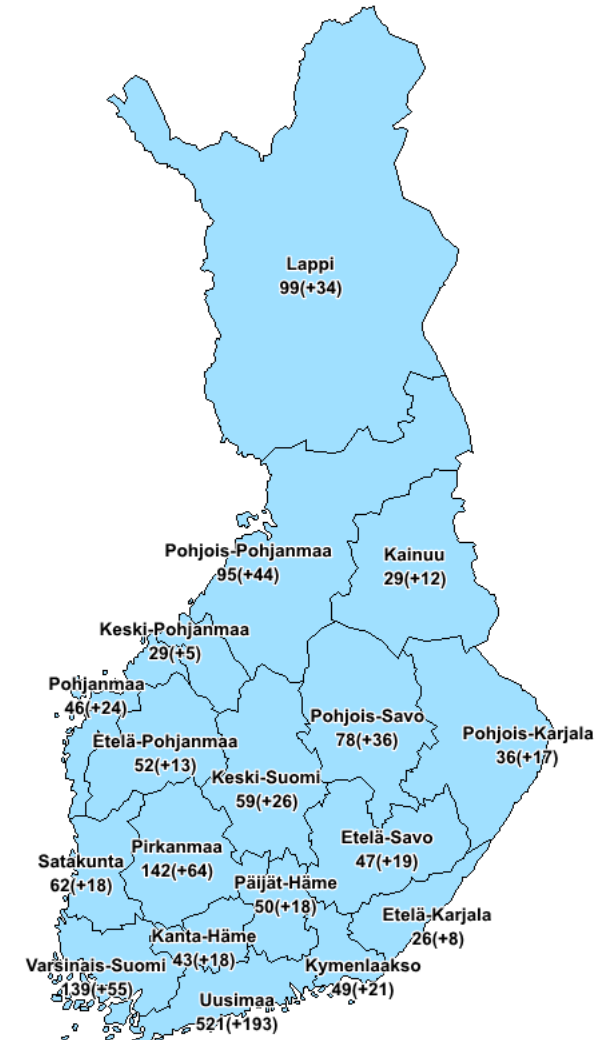
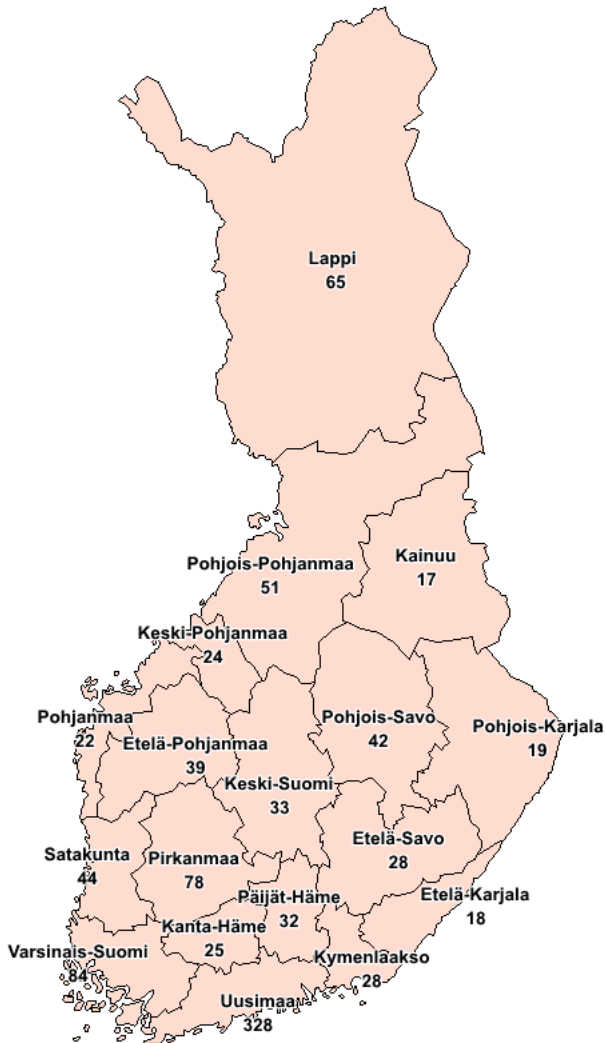
Lähde: emobility.teknologiateollisuus.fi

Q4/2019 Maakunta	Lataus- paikat	Asiointilataus				Pikalataus alle 100 kW				Suurteholataus yli 100 kW	
		Type 2 max 22 kW		Tesla Dest. Charger		CHAdEMO		CCS		Tesla super Charger	
		paikat	pisteet	paikat	pisteet	paikat	pisteet	paikat	pisteet	paikat	pisteet
Ahvenanmaa	16	16	24	3	6	4	4	4	4		
Etelä-Karjala	18	18	55	1	2	4	5	4	5		
Etelä-Pohjanmaa	39	37	115	1	1	10	11	8	9	1	8
Etelä-Savo	28	28	67	1	2	9	10	9	10		
Kainuu	17	17	35	2	4	3	4	3	4		
Kanta-Häme	25	23	55	1	1	3	4	4	6		
Keski-Pohjanmaa	24	23	46			3	4	3	4	1	2
Keski-Suomi	33	30	84	1	1	10	11	10	11	1	4
Kymenlaakso	28	26	59	1	2	7	9	7	9	1	10
Lappi	65	65	134	4	6	7	10	6	9		
Pirkanmaa	78	77	234	1	2	16	20	16	20	1	8
Pohjanmaa	22	20	43			8	9	8	9		
Pohjois-Karjala	19	19	50			4	5	4	5		
Pohjois-Pohjanmaa	51	44	98	3	6	17	20	17	20	1	4
Pohjois-Savo	42	41	104	1	1	6	7	6	7		
Päijät-Häme	32	31	78	3	4	4	5	6	8	1	8
Satakunta	44	42	80			8	9	7	8	1	2
Uusimaa	328	318	1561	17	30	74	99	72	97		
Varsinais-Suomi	84	83	191	6	10	19	26	21	29	1	8
Yhteensä	993	958	3113	46	78	216	272	215	274	9	54

Q4/2021 Maakunta	Lataus- paikat	Asiointilataus		Pikalataus alle 100 kW				Suurteholataus yli 100 kW			
		Type2 max 22 kW		CHAdEMO		CCS		CCS		Tesla super Charger	
		paikat	pisteet	paikat	pisteet	paikat	pisteet	paikat	pisteet	paikat	pisteet
Ahvenanmaa	21	25	43	4	4	4	4				
Etelä-Karjala	26	26	92	6	7	6	7			1	4
Etelä-Pohjanmaa	52	48	148	13	14	11	12	2	6	1	8
Etelä-Savo	47	47	105	11	13	11	13	2	6		
Kainuu	29	30	61	5	6	4	7	2	7		
Kanta-Häme	43	41	112	8	9	7	8	6	15		
Keski-Pohjanmaa	29	29	68	7	8	7	8			1	6
Keski-Suomi	59	54	157	19	25	17	22	4	11	1	4
Kymenlaakso	49	48	123	9	11	9	11			1	10
Lappi	99	94	205	17	23	18	28	12	23	1	4
Pirkanmaa	142	137	433	30	36	25	35	8	20	1	8
Pohjanmaa	46	45	116	21	22	20	23	1	2		
Pohjois-Karjala	36	33	81	6	7	6	7	1	2		
Pohjois-Pohjanmaa	95	93	214	34	38	31	37	6	14	1	4
Pohjois-Savo	78	77	237	12	14	10	12	5	13	1	8
Päijät-Häme	50	51	155	14	19	12	16	6	15	1	8
Satakunta	62	57	136	17	18	11	14	9	25	1	6
Uusimaa	521	520	2933	118	154	115	193	10	23		
Varsinais-Suomi	139	143	401	29	37	24	32	8	18	1	8
Yhteensä	1623	1598	5820	380	465	348	489	82	200	12	78

Lain 740/2021 mukaisten vaatimusten taustatekijät 5/5

- Latauspaikkojen määrän kehittyminen Q4/2019 -> Q4/2021. *Lähde: emobility.teknologiateollisuus.fi*

Hyvinvointialueet vs. maakunnat

- Vuoden 2023 alusta sote-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille, joiden rajat noudattelevat Uudenmaan aluetta lukuun ottamatta maakuntien kanssa yhdenmukaisia rajoja
- Uudenmaan maakunnan alue jakautuu neljään hyvinvointialueeseen sekä Helsinkiin, joka jatkaa erillisenä alueena
- Yhdenmukaisuus alueiden rajauksissa ja alueiden välisiä eroavaisuuksia mittaavien tekijöiden tukeutuminen vahvasti melko pysyviin maantieteellisiin/väestöllisiin mittareihin luo selkeän perusteen porrastaa myös hyvinvointialueille asetettavat vähimmäisosuudet vastaavasti kuin kuntien osalta on tehty laissa 740/2021

Siirtyvät ajoneuvot

- Peruskunnista hyvinvointialueille siirtyvien tehtävien mukana on ajateltu siirtyvän myös näiden tehtävien hoidossa käytetyt autot.
  - Kunnista hyvinvointialueille siirtyvien autojen nykyinen käyttökohde on kunnissa pääsääntöisesti kotihoidon asiakaskäynnit.
  - Lisäksi hyvinvointialueille siirtyy kuntien nimiin rekisteröity pelastustoimen kalusto, josta suurin osa tosin rajattiin pois tarkastelusta ajoneuvoryhmiin 32 tai 33 kuuluvina
  - Ostopalveluista kalustomäärältään ja kustannuksiltaan merkittävin on vammaispalvelulain (VPL) ja sosiaalihuoltolain (SHL) mukaisten kuljetusten järjestäminen. Näistä kuljetuksista aiheutuu kustannuksia noin 125 M€ vuodessa
  - Myös erilaisiin työ- ja päivätoiminnan ym. asiakaskuljetuksiin käytetään ostopalveluita noin 25 M€ vuodessa
- Hyvinvointialueille siirtyvät lisäksi sairaanhoitopiirien, sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymien tai vastaavien hallinnassa olevat autot sekä alueellisten pelastuslaitosten normaalit autot
- Osalla alueista on jo tapahtunut siirtymää kunnilta sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymille

Kuva: länsiväylä.fi

Käytetty menetelmä 1/2

- Tietolähteenä on käytetty Traficomien ajoneuvotietokannasta tehdyn haun tuloksia
- Jako peruskuntiin jäävien ja hyvinvointialueille siirtyvien ajoneuvojen välillä on tehty ensisijaisesti ajoneuvotietokannassa olleiden tietojen pohjalta
- Koska tietojen tarkkuustasossa on eroja kuntien välillä, on jaon oikeellisuutta varmisteltu selvittämällä osasta kuntia ajoneuvojen käyttökohteet sähköposti-/puhelinhaulla
- Lisäksi eri kuntien käyttämät nimeämistavat käytetyt Pääyksikkö ja Alayksikkö -tietokentissä poikkeavat niin suuresti toisistaan, että jako jäävien ja siirtyvien autojen välillä on toteutettu käytännössä manuaalisesti kunta kerrallaan
- Vastaavasti muut kuin kuntien autot on poimittu Traficomien tietohaun tuloksista ja kohdistettu eri alueille tulevalle hyvinvointialuejaolla

ajoneuvoluokka	ajoneuvoryhma	tunnus	etunimiAlayksikko	sukunimiPaayksikko	kunta	yrittyslaji	luokatxt
M1		0127485-5	Sote/Kotihoito	Keravan kaupunki	245	9	01 Henkilöauto
M1		0127485-5	Sote/Kotihoito	Keravan kaupunki	245	9	01 Henkilöauto
M1		0127485-5	Sote/Kotihoito	Keravan kaupunki	245	9	01 Henkilöauto
M1		0127485-5	Sote/Terveyskeskus kotisairaala	Keravan kaupunki	245	9	01 Henkilöauto
M1		0127485-5	Keskushallinnon toimiala/Työllisyysyksikkö	Keravan kaupunki	245	9	01 Henkilöauto
M1		0127485-5	Keskushallinnon toimiala/Työllisyysyksikkö	Keravan kaupunki	245	9	01 Henkilöauto
N1	74	0127485-5	Nuorisopalvelut	Keravan kaupunki	245	9	02 Pakettiauto
M1		0127485-5	Sote/Työkeskus	Keravan kaupunki	245	9	01 Henkilöauto
N1	74	0127485-5	Liikuntapalvelut	Keravan kaupunki	245	9	02 Pakettiauto
N1	73	0127485-5	Kaupunkitekniikka / Konekeskus	Keravan kaupunki	245	9	02 Pakettiauto
M1		0127485-5	Kaupunkitekniikka / Konekeskus	Keravan kaupunki	245	9	01 Henkilöauto
N1G	74	0127485-5	Kaupunkitekniikka / Konekeskus	Keravan kaupunki	245	9	02 Pakettiauto
N1G	74	0127485-5	Kaupunkitekniikka / Konekeskus	Keravan kaupunki	245	9	02 Pakettiauto
N1G	74	0127485-5	Kaupunkitekniikka / Konekeskus	Keravan kaupunki	245	9	02 Pakettiauto
N1G	74	0127485-5	Kaupunkitekniikka / Konekeskus	Keravan kaupunki	245	9	02 Pakettiauto
N1	74	0127485-5	Kaupunkitekniikka / Konekeskus	Keravan kaupunki	245	9	02 Pakettiauto
N1	74	0127485-5	Kaupunkitekniikka / Konekeskus	Keravan kaupunki	245	9	02 Pakettiauto
N1	74	0127485-5	Kaupunkitekniikka / Konekeskus	Keravan kaupunki	245	9	02 Pakettiauto

Esimerkki, josta selviää yksiselitteisesti kunnan hallinnassa olevien ajoneuvojen nykyinen käyttötarkoitus

Käytetty menetelmä 2/2

- Kullekin alueelle kohdistuvan kalustomäärän pohjalta on laskettu nykyisten vähimmäisosuuksien pohjalta muodostuva ympäristö- ja energiatehokkaiden autojen laskennallinen määrä alueittain
- Kuntien osalta on säilytetty nykyiset vähimmäisosuudet ja hyvinvointialueille on ensin laskettu viereisellä menetelmällä ohjeellinen osuus jolla kuntien ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettu ympäristö- ja energiatehokkaiden autojen määrä säilyy suunnilleen samalla tasolla kuin edellä laskettu määrä
- Tämän jälkeen keskenään samankaltaisille hyvinvointialueille on iteroitu yhteisiä vähimmäisosuuksia, jotka noudattelevat samaa suuruusluokkaa kuin alueen kuntien osuudet ja jolla hyvinvointialueet saavuttavat koko maan keskiarvona pienten ajoneuvojen velvoiteluokan mukaisen 38,5 % tason
- Laskentatapa, jossa vähimmäisosuuksia peilataan vain alueiden hallinnassa olevaan kaluston kokonaismäärään on sama kuin "Selvityksessä puhtaan kaluston direktiivin (CVD) kustannustehokkaasta kansallisesta täytäntöönpanosta" käytettiin. Palveluostojen kautta kullakin alueella tarvittava ajoneuvokalusto on huomioitu osana alueellisten erojen mukaista osuuksien porrastamista

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Kunnat	Nykytilanne			Arvio 2023		Velvoite 2023	
	Nyky %	Autot	Velvoite	kunta	sote	kunta	sote
Seinäjoki	50	118	59	101	17	51	
Muut kunnat	20	113	23	96	17	19	
E-P:N SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	38,5	1	0		1		
ESKOON SOSIAALIPALVELUJEN KUNTAYHTYMÄ	38,5	8	3		8		
ETELÄ-POHJANMAAN SAIRAANHOITOPIIRIN KY	38,5	19	7		19		
JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä	38,5	21	8		21		
Kuntayhtymä Kaksineuvoinen	38,5	3	1		3		
Kuusiokuntien sosiaali -ja terveystyhtymä	38,5	6	2		6		
Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä	38,5	7	3		7		
Yhteensä	36 %	296	107	197	99	70	37

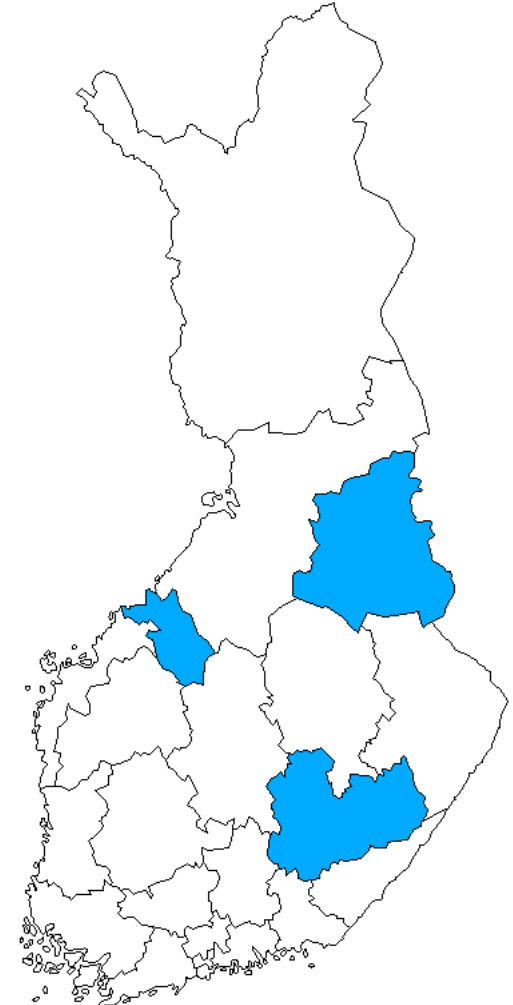
Nykyisten vähimmäisosuuksien ja automäärän perusteella muodostuva ympäristö- ja energiatehokkaiden autojen laskennallinen määrä

Hyvinvointialueen autoista muodostuva osuus alueen ympäristö- ja energiatehokkaiden autojen laskennallisesta määrästä ja sen saavuttamiseksi tarvittava %

Alueet, joissa keskuskaupungilla ei ole muita kuntia suurempia vähimmäisosuuksia

- Niissä maakunnissa/hyvinvointialueissa, joiden keskuskaupunki ei sisälly 17 suurimman kaupungin joukkoon, ovat kaikkien kuntien vähimmäisosuudet yhdenmukaiset ja huomattavasti keskimääräistä alhaisemmat
- Näin ei muodostu tilannetta, jossa kunnista hyvinvointialueille siirtyvät ajoneuvot tulisivat eri vähimmäisosuuksien piiristä
- Näiden kuntien muodostamille hyvinvointialueille on iteroinnissa, etsitty keskimääräistä alhaisempaa velvoitetasoa, joka huomioi alueen valmiudet vastaavasti kuin kunnille määritelyjen vähimmäisosuuksien määrittelyssä huomioitiin
- Tällaisia alueita ovat:
  - 20 % vähimmäisosuudella Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Etelä-Savo

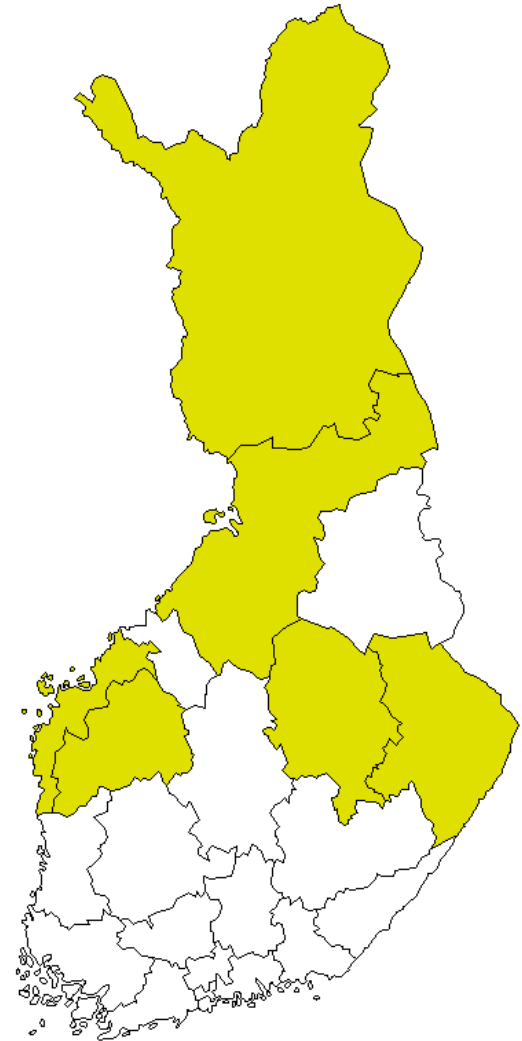
Pienimmän (20 %)
vähimmäisosuuden
alueet

Alueet, joissa keskuskaupungilla on muita kuntia suurempia vähimmäisosuuksia 1/2

- Niissä maakunnissa/hyvinvointialueissa, joihin sisältyy joku 17 suurimmasta kaupungista, eivät kaikkien kuntien vähimmäisosuudet ole yhdenmukaisia
- Näin muodostuu tilanne, jossa kunnista hyvinvointialueille siirtyvät ajoneuvot tulevat erilaisten vähimmäisosuuksien piiristä, joten muodostuu tarve määrittää hyvinvointialueelle uusi, erilaisten vähimmäisosuuksien painotettuun keskiarvoon perustuva vähimmäisosuus, jonka suuruus sijoittuu keskuskaupungin ja ympäröivien kuntien vähimmäisosuuksien välimaastoon
- Nämä alueet jakautuvat kahteen luokkaan, joissa suurempi ero kuntien välisissä vähimmäisosuuksissa on 50 % tai 20 % osuuksiin jaetuilla alueilla

Alueet, joissa keskuskaupungin vähimmäisosuus on 50 % ja muiden kuntien 20 %

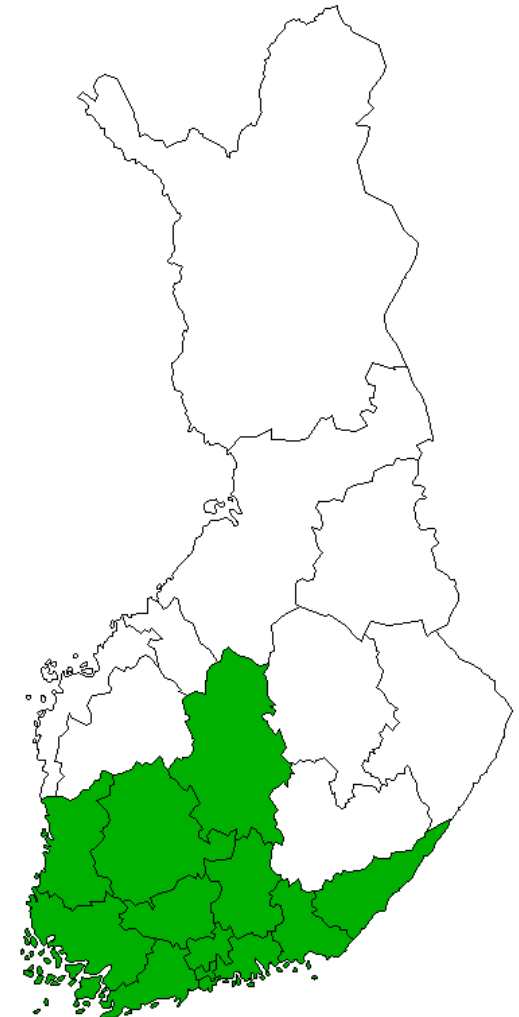
Alueet, joissa keskuskaupungilla on muita kuntia suurempia vähimmäisosuuksia 2/2

- Toisissa kahden erilaisen vähimmäisosuuden kunnista muodostuvilla alueilla vähimmäisosuudet ovat 50 % tai 35 %
- Hyvinvointialueille asetettavien vähimmäisvaatimusten iteroinnissa tähän yleisimpään ja vaatimustasoltaan korkeimpaan luokkaan on sijoitettu myös kaikki Uudenmaan tulevat hyvinvointialueet

Alueet, joissa keskuskaupungin vähimmäisosuus on 50 % ja muiden kuntien 35 %

Lisäksi Uudellamaalla

- Helsinki 50%
- Keski-Uusimaa 35%
- Itä-Uusimaa 35%

Vaihtoehtoja hyvinvointialueiden vähimmäisosuuksiksi

- Erilaisten vähimmäisosuuksien määrät on iteroinneissa pidetty valtakunnallisesti vain 2-3 kappaleessa, jotta järjestely pysyy selkeänä samaan tapaan kuin kuntien osalta
- Vaihtoehtoissa I ja IV hyvinvointialueille ehdotettujen vähimmäisosuuksien eri alueiden automäärillä painotettu keskiarvo ylittää pienellä turvamarginaalilla pienten ajoneuvojen velvoiteluokan mukaisen keskimääräisen 38,5 % tason
- Vaihtoehdot II ja III ovat hyvin lähellä 38,5 % tasoa ja niidenkin myötä kuntien sekä hyvinvointialueiden yhdistetty keskimääräinen eri alueiden automäärillä painotettu määrä ylittää 38,5 % tason
- Pienten ajoneuvojen velvoiteluokassa kunnille asetetut vähimmäisosuudet säilyvät samoina ensimmäisen (8/2021-2025) ja toisen (2026-2029) hankintajakson ajan, joten näin on perusteltua toimia myös hyvinvointialueilla.
- Koska muutos tapahtuu kesken ensimmäisen hankintajakson, on perusteltua asettaa hyvinvointialueiden vähimmäisosuudet suhteellisen lähelle alueen kuntien vähimmäisosuuksia.

Kuntien osuudet	Ve I	Ve II	Ve III	Ve IV
50-35	45 %	45 %	40 %	45 %
50-20	35 %	30 %	35 %	35 %
50	45 %	45 %	40 %	45 %
35	45 %	45 %	40 %	45 %
20	25 %	20 %	35 %	20 %
HVA:t keskimäärin	40,3 %	38,6 %	38,3 %	39,7 %
Yhteensä kunnat ja HVA:t	Ve II 40,9 %	Ve IV 40,5 %	Ve VI 40,4 %	Ve VIII 40,8 %

Muut kuntayhtymät

- Nykyisellään laki edellyttää muita kuin kuntien hankintayksikköjä varmistamaan, että ensimmäisellä ja toisella hankinta-ajanjaksolla ajoneuvohankintoina hankittujen ja liikennepalveluhankintoina hankittujen palveluiden toteuttamiseen käytettyjen henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen kokonaislukumäärästä vähintään 38,5 % on 6 §:ssä määriteltyjä ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita ajoneuvoja
- Mikäli myös näitä vähimmäisosuuksia halutaan yhdenmukaistaa edellä hyvinvointialueille iteroitujen vaihtoehtojen kaltaisiksi, tukee koulutuskuntayhtymien alueellisten automäärien pohjalta tehty tarkastelu vähimmäisosuuden valinnaksi Ve I tai Ve IV, joilla saavutetaan keskimäärin suunnilleen 38,5 % taso

Maakunta	Maakuntatason velvoite	Keskus-kaupunki	Ve I	Ve II	Ve III	Ve IV
Etelä-Savo	20	20	25 %	20 %	35 %	20 %
Kainuu	20	20	25 %	20 %	35 %	20 %
Keski-Pohjanmaa	20	20	25 %	20 %	35 %	20 %
Etelä-Pohjanmaa	20	50	35 %	30 %	35 %	35 %
Lappi	20	50	35 %	30 %	35 %	35 %
Pohjanmaa	20	50	35 %	30 %	35 %	35 %
Pohjois-Karjala	20	50	35 %	30 %	35 %	35 %
Pohjois-Pohjanmaa	20	50	35 %	30 %	35 %	35 %
Pohjois-Savo	20	50	35 %	30 %	35 %	35 %
Etelä-Karjala	35	50	45 %	45 %	40 %	45 %
Kanta-Häme	35	50	45 %	45 %	40 %	45 %
Keski-Suomi	35	50	45 %	45 %	40 %	45 %
Kymenlaakso	35	50	45 %	45 %	40 %	45 %
Pirkanmaa	35	50	45 %	45 %	40 %	45 %
Päijät-Häme	35	50	45 %	45 %	40 %	45 %
Satakunta	35	50	45 %	45 %	40 %	45 %
Uusimaa	35	50	45 %	45 %	40 %	45 %
Varsinais-Suomi	35	50	45 %	45 %	40 %	45 %
			ka	ka	ka	ka
			38,7 %	36,0 %	37,3 %	38,3 %

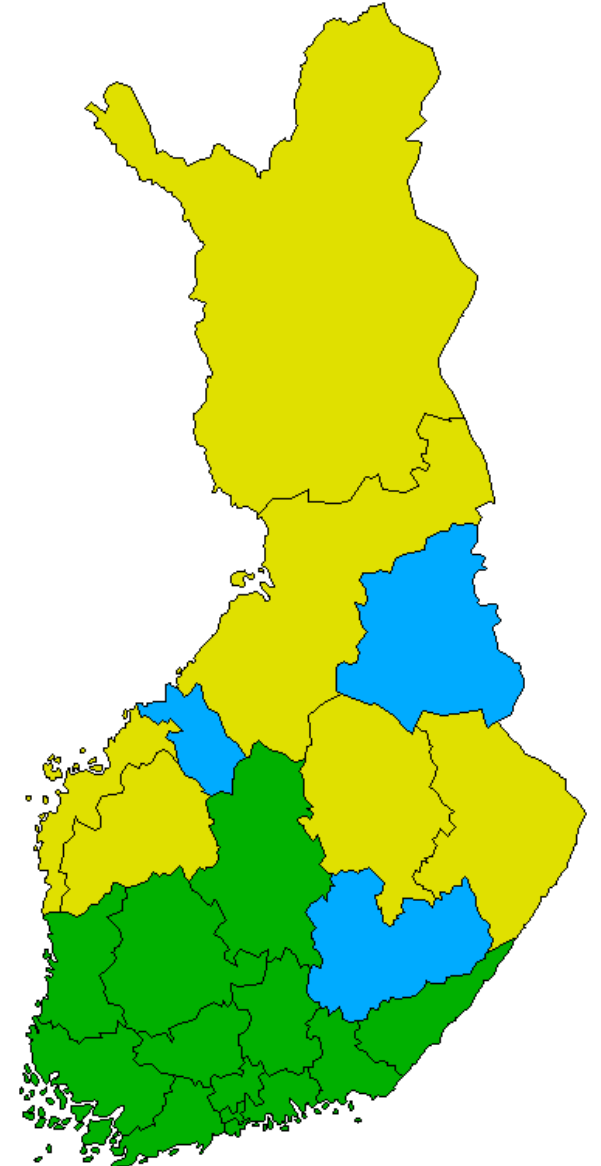
Yhteenveto

- Laissa 740/2021 kunnille säädettyjen vähimmäisvelvoitteiden porrastaminen kolmeen luokkaan perustuu alueellisten erojen huomioimiseen vastaavasti kuin selvityksessä *"Selvitys puhtaan kaluston direktiivin (CVD) kustannustehokkaasta kansallisesta täytäntöönpanosta"*
- Kuljetusten siirtyminen organisaatiosta toiseen ei muuta käytettyjen perusteiden välisiä suhteita, joten on suositeltavaa asettaa hyvinvointialueiden vähimmäisvaatimukset lähelle niiden alueella sijaitsevien kuntien nykyisiä vähimmäisvaatimuksia
- Lopputuloksena olisi kolmiportainen malli, jonka vaatimustasot sijoittuvat kunkin alueen kuntien ja kuntayhtymien nykyisten tasojen välimaastoon
- Vastaavia vaatimustasoja voidaan soveltaa kaikille maakunnallisille toimijoille, jos valitaan riittävän korkeat tasot
- Valtakunnallisiin toimijoihin sovellettaisiin jatkossakin keskimääräistä 38,5 % vaatimustasoa

20-25 %
Kainuu
Keski-Pohjanmaa
Etelä-Savo

30-35 %
Lappi
Pohjois-Pohjanmaa
Pohjanmaa
Etelä-Pohjanmaa
Pohjois-Savo
Pohjois-Karjala

40-45 %
Keski-Suomi
Pirkanmaa
Satakunta
Varsinais-Suomi
Kanta-Häme
Päijät-Häme
Kymenlaakso
Etelä-Karjala
Länsi-Uusimaa
Helsinki
Keski-Uusimaa
Itä-Uusimaa
Vantaa ja Kerava

Suositus vähimmäisvelvoitteiden alueelliseksi eriyttämiseksi

- Erilaisten vähimmäisosuuksien vaikutusta hyvinvointialueiden ja kuntien kaluston yhdessä muodostamaan valtakunnalliseen keskiarvoon on iteroitu:
  - Kohdistamalla erilaisia puhtaan kaluston vähimmäisosuuksia hyvinvointialueiden hallintaan tulevan ajoneuvokannan määrälle
  - Kuntien hallintaan jäävän ajoneuvokannan osalta on käytetty lain 740/2021 mukaisia vähimmäisosuuksia
- Iteroinnin tulos heijastaa uuden kaluston hankintaa kuntien ja hyvinvointialueiden arvioitujen ajoneuvomäärien suhteessa tasaisella tahdilla
  - Väestön ennustetun ja todennäköisesti toteutuvan keskittymisen kasvukeskuksiin, jolloin niihin hankitaan suhteessa enemmän ajoneuvoja ja korkeammat tavoitteet painottuvat enemmän, arvioidaan nostavan iteroinnin tuloksena saatua toteumaa (kasvattavan varmuusmarginaalia tavoitteiden saavuttamiseen)
  - Aiemmassa selvityksessä haasteeksi iteroidun toteuman saavuttamiselle tunnistettua sähköautojen latausinfra kehityksen hitautta ei nähdä enää riskinä, vaikka latausinfra on edelleen alueellisia eroja

Kolmiportainen suositus hyvinvointialueille asetettavista vähimmäisosuuksista noudattelee samankaltaista kolmijakoa, kuin kuntien maakuntakohtainen eriyttäminen

Matalan 20 % vähimmäisosuuden hyvinvointialueet

- Etelä-Savo
- Kainuu
- Keski-Pohjanmaa

Keskitason 35 % vähimmäisosuuden hyvinvointialueet

- Etelä-Pohjanmaa
- Lappi
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo

Korkean 45 % vähimmäisosuuden hyvinvointialueet

- Etelä-Karjala
- Helsinki
- Itä-Uusimaa
- Kanta-Häme
- Keski-Suomi
- Keski-Uusimaa
- Kymenlaakso
- Länsi-Uusimaa
- Pirkanmaa
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Varsinais-Suomi
- Vantaa ja Kerava

Bright
ideas.
Sustainable
change.

RAMBOLL

Lisätietoja:

Pekka Vähätörmä
Eero Kauppinen
etunimi.sukunimi@ramboll.fi